

Uredništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
šte. 9, pritličje.
Rokopisov ne vrača.

Izhaja vsak četrtek
zjutraj in stane s
poštnino vred za
celo leto 24 Din, za pol
leta 12 Din, za četrt
leta 6 Din.

Posamezna številka 75 p

Poštnina plačana v gotovini.

*Več knjižnic
in bibliotek*

SRPSKA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
šte. 9, pritličje.
Telefon šte. 7.

Inserati: Ena šest-
stolpna pettivrsta
stane 1 Din 25 para.
Pri večkratni objavi
primeren popust.
Posamezna številka 75 p

29. šte. v.

Gornja Radgona, dne 19. julija 1923.

V. leto.

Naše državno in narodno jedinstvo v pravi luči.

Velikanski in silni plameni narodnega navdušenja, ki so leta 1918 in 1919 vsplapolali širom naše lepe domovine od Mure do Soče, od Adrije pa skoro do Črnega morja so začeli polagoma ugaševati. Ljudje, ki so ustvarjali današnjo državo in to veliko jedinstvo, so danes tarča temnih neodgovornih elementov, nesigurni svojega življenja. Fraza o jedinstvu treh bratov je le nekaj let zamamljala našo javnost, danes je vsakemu količkaj razsodnemu politiku jasno, da ni pravega narodnega jedinstva, ampak, da vladajo nad tremi kulturno in gospodarsko različno vzgojenimi plemeni oz. narodi, ne morda sporazumno kaka pravična vlada, ampak enobarvna, šovinistična velikosrbska struja. Velikosrbi so diktatorji nad nami. Tako je napisala velikosrbska „Samouprava“ od 7. julija dobesedno „Ako oni s nama Srbima ne žele i neće odnos, koji je pronikao iz deklaracije od 1. decembra 1918. godine, mi ćemo ih na takav ugovoreni odnos silom zakona naterati!“ Prevedeno se glasi: Ako oni (t. j. Hrvati in Slovenci) nočejo in ne želijo odnosa z nami Srbi, ki je izšel iz deklaracije od 1. decembra 1918. leta, jih bomo mi na ta pogojeni odnos s silo zakona prisilili. Tako izgleda velikosrbska bratska ljubezen do bratov Slovencev, do bratov Hrvatov. Najprej skrpucajo neke vrste ustavo s pomočjo nekoliko kupljenih turških glasov, potem pa v pozi diktatorja pretijo milijonom državljanom s silo takega zakona! No, pametna politika se takih pretenj ne plaši. Srbski pregovor pravi: Ko mnogo preti, taj brzo sleti (zleti).

Ta nevolja se je pokazala vzlasti z izidom zadnjih volitev. Za nami je nadalje ponesrečeni sporazum, za katerega se sedaj ponovno ogrevajo braća radikali. In ako pogledamo našo javnost: Plemenske stranke so dobile večino. Znamenje, da je nezadovoljnost priklopila do vrhunca. Med njimi pa so nacionalistične organizacije stopile v akcijo (delo), da razvnamejo še bolj razgreto mržnjo med posameznimi plemeni. Orjunci hočejo biti narodnejši od Srbov, ki so ustanovili Srnao (organizacijo srbske nacionalne omladine) in nočejo o orjuncih ničesar slišati, obema sovražna pa je Hanao, organizacija hrvaške narodne omladine.

Čitajoči srbsko in hrvaško časopisje vidimo, da se Srbi nič manj ne koljejo s Hrvati, kakor Slovenci med seboj na eni strani ter s Hrvati in Srbi na drugi strani. Seveda si vračamo milo za drago in tako je zavladata v jugoslovanskem časopisju prava vročinska ponesrečenost, ki je rodila tiste bedarije o „amputaciji“ (odsečenju) in o „diktaturi“, ki bi morala „nehvaležnega brata privedi k pameti“. Ako vzamemo natančno, z eno besedo, se ne nahajamo v državi, kjer prebivajo trije bratski rodovi, ampak v državi, kjer se bijejo med seboj trije navidez sovražni tabori.

Kaj pomeni vse to? Da izginja narodno jedinstvo? Da jugoslovenstvo umre lepega dne s pokom jedne pištole? Nikdar! Mnogi mislijo tako, pa se varajo.

Kajti četudi je g. Pašič pripravljen, samega sebe udariti po zobeh, kakor je to že storil — samo, da se obdrži na vrhuncu, vendar ne smemo in ne moremo verjeti, da je ta pojav konec ali nemočnost jugoslovenstva. Venomer velikosrbski radikali pojejo ono znano o „potokih prelite krvi“ za jedinstvo, sekundirajo jim slovenski in hrvaški slepomišniki — ali taisti junaki, ki morda niti ne znajo, kako zvižga krogla ali šrapnel in kako smrdi kup mrličev — taisti bi prodali naše narodno jedinstvo in sebe, pustili državo razkosati ali kakor pravijo učeno „amputirati“ — samo ako ostanejo na oblasti, vulgo — pri koritu. — „Die oberen Zehntausend“ ali po naše beograjska žlahta in njeni agenti, ki vedrijo in oblačijo jugoslovansko nebo, imajo v oblasti milijone državljanov in za ceno prvenstva bi nas prodali vse za skledo leče.

Misel narodnega in državnega jedinstva ima svoj temelj v mnogo bolj globoki podlagi, kakor je novinarsko pričkanje ali navdušenje, ki jedinstvo ali propagira, ali pa ga ubija. Ta misel sega daleč v našo staro zgodovino. Že ilirski pokret je začetek tega gibanja, nato se pojavi veliki Strossmajer, pozneje sklepa knez Mihajlo znamenite pogodbe z Bolgari, majniška deklaracija, ustvarjanje oblike SHS države.

Oni veliki patriotizem in tisto narodno navdušenje, ki je zavzelo tupatam zelo smešne oblike — je bilo več ali manj umetna tvorevina. To navdušenje je potegnulo mase našega troimenega naroda samo za lase, po glayah, površno, ni seglo tako globoko, da bi zajelo tudi vsa srca. Zato ni trajalo mnogo časa. Prišla so razočaranja, neposredna posledica notranjega državnega razvoja. Navdušenje je takorekoč umrlo. Mase so kričale: Kruha nam dajte, potem bomo kričali živijo! Napačno bi mislil, ako bi kdo trdil, da je s tem naše jedinstvo pokopano. Nikakor ne! — Kakor se posuši struga potoka, ki je ob času naliva polna in nevarna ljudem in živalim, in njena voda nagloma pada, ko pričinja žgati solnce, tako je tudi z narodnim jedinstvom; struga ostane, smernica za potok.

Kakor pa bo nekega lepega dne iz istega potoka, sicer malega (ko bo prekorail potrebno dolžino pota), nastala reka, velika in mogočna, tako bo tudi ideja o velikem državnem in narodnem jedinstvu jugoslovanov postala mogočna. Iz src resničnih rodoljubov se bodo stekali studenčki pravega jedinstva v mogočno reko, ki bo nosila na svojem hrbtu ladje od Adrije do Črnega morja.

Uvodoma sem govoril o mržnji med nami. To je površen vtis, ki ga človek dobi, ako brez predsodkov in trezno čita časopisje vseh plemen in vseh strank. — Vsak razoden politik, pa bo rekel: Ni prave mržnje. Ono, kar je podobno sovražstvu, je umetno. Režimski trabanti širijo intrigo za intrigo in skušajo zapeljati narod do prave mržnje, katere pa še med nami dolgo ni. Mi vemo, da nam nasprotni politiki uporabljajo vsa mogoča sredstva, da se obdržijo na krmilu in da kupijo par kupljivih duš: Mita in sila, koruza in batine, kaj pač bolje kaže. Ako se jim to ne

posreči, netijo z organizacijami in atentat mržnjo, kar pa nas pred velikim kulturnim svetom samo diskreditira.

Kljub temu pa mora ideja velikega jugoslovanstva zmagati, in tudi bo zmagala. Njena zmaga je zgodovinska potreba, ki se bo pretvorila v tako silno valovanje, da bodo razni Pribičeviči in Pašiči in sploh vsi enostranski šovinisti, le neznatne slamke v silnem valovju.

Da mora do tega priti, nas prepričuje naš razum in naša narodno čuteča srca, srca, prepolna nesebične ljubezni do rodne grude, do svete zemlje naših očetov. Sedanje narodno jedinstvo je samo prehod, neko razdobje v resnično jedinstvo, ki še pride, ker mora priti.

O vzrokih in razlogih pravega jedinstva, ki še ni prišlo, pa mora priti, bi se dale napisati obširne knjige.

Ako bomo močno ujedineni, se bomo lahko razvijali kulturno in gospodarsko. Sedanje jedinstvo pa ni jedinstvo, je le prehod. Predvsem je sedaj potrebno delati z vsemi silami na to, da ustvarimo sebi najprej silno in čvrsto notranje državno jedinstvo in ko bo to ustvarjeno, lahko mislimo na narodno jedinstvo, ki bo itak prišlo samo po sebi. Načelo enakopravnosti pa bodi strankam in režimom sveto načelo. Dajte poedinim plemenom, odn. narodom, gospodarsko in kulturno že od nekdaj opredeljenim in samostojnim enotam samoupravo po vzoru kulturnih držav, pa ste dosegli državno jedinstvo, iz katerega bo samo od sebe proniklo narodno jedinstvo.

Brez avtonomije ali federativne ureditve v državi pa ne bo nikdar na slo. jugu ne državnega in ne narodnega jedinstva.

Pred očmi velike bodočnosti Slovanstva bodimo bolj velikopotezni, manj ozko-srčni in dajmo sebe celega Narodu in Domovini!

Roman Bendé.

Markov protokol.

Besedilo zagrebskega sporazuma je bilo radi radikalske verolomnosti objavljeno. Hrvati in Slovenci nismo krivi, da imajo voditelji vladajoče stranke tako moralo in ker delajo radikali ravno nasprotno od tega, kar so obljubili in podpisali, bi bilo pač preveč v zahvalo za verolomnost še na željo radikalov držati v tajnosti dane in sramotno poteptane obljube. Z objavo protokola, ki se po zastopniku radikalov g. Marku Gjuričiču imenuje tudi „Markov protokol“, so pa razkrinkane tudi vse podle in bedaste policajdemokratske izmišljotine. Protokol objavimo v naslednjem. Pripominjamo le še to, da nam nasprotni listi smatrajo ta protokol kot malenkost. Za slov. državotvorce á la Pucelj-Zerjav et tutti quanti je ta ugovor zato brezpomemben, ker se v njem ne razpravlja o kakih volovih ali „liferacijah“, kar je bilo gotovim ljudem vedno važnejše kakor blaginja države. — Protokol se glasi dobesedno:

Zapisnik dne 13. aprila 1923, sestavljen med odposlanci NRS, zastopniki hrvaškega in slovenskega naroda in JMO v Zagrebu, v prostorih kluba HRSS.

Navzoči:

Za NRS gg. Marko Gjuričič, predsednik posl. kluba NRS;
dr. Vojislav Janjič, tajnik glavnega odbora NRS.

Za HRSS gg. Stjepan Radič, preds. HRSS;
dr. Vladko Maček, podpreds. HRSS;
dr. Stjepan Košutič, tajnik HRSS.

Za SLS gg. dr. Janko Brejc, nar. poslanec;
Fran Smodej, glavni ured. „Slovenca“.

Za JMO gg. dr. Mehmed Spaho, predsednik JMO;

dr. Halidbeg Hrasnica, predsednik kluba JMO;

Hamzaliya Ajanovič, narodni poslanec in urednik „Pravde“.

Za Bunjevce g. Blaško Rajič, nar. posl.

V daljšem, opetovanem razgovoru in pretresanju današnjega političnega in parlamentarnega položaja so se gori navedeni zastopniki sporazumeli v tem-le:

Predpogoji sporazuma med gori navedenimi zastopniki so izprememba režima in administracije v Hrvatski, Sloveniji in Bosni. NRS mora z dejanjem dokazati, da ne misli niti enega vprašanja za ureditev medsebojnih odnošajev rešiti s silo.

Za Hrvatsko je treba storiti:

1. Sklicati vse občinske svete, da izvolijo svoje načelnike in uradnike temeljem zakona, ne pa po uredbah.

2. Izvršiti amnestijo vseh političnih in vojnopolitičnih obsojencev.

3. Nakupljeni živež za ljudstvo v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini prepeljati na določena mesta za pomoč pasivnim krajem.

4. Izvršiti ukinjenje vseh avstrijskih cesarskih patentov. Nihče se ne more odsej po teh patentih soditi.

5. Popolnoma vzpostaviti zakon o imovinskih občinah in brez odlašanja izročiti njihovo premoženje v roke za to izvoljenih in pooblaščenih funkcionarjev.

6. Imenovanje namestnika in velikega župana se izvrši v sporazumu z vodstvom HRSS.

7. Žandarmerija nima v nobenem slučaju izvrševati nikakega upravnega, finančnega ali sodnega uradovanja samostojno, ampak edinole kot asistenca posameznih pristojnih uradnikov.

Za vojvodino, v kolikor so v njej enake nedopustnosti, se izvrše iste izpremembe na bolje.

Posebno se morajo z vseh važnih službenih mest odstraniti vsi vseljeni mažaroni.

Za Slovenijo velja isto, kar za Hrvatsko, posebno pa se

1. vzpostavi pokrajinski namestnik v sporazumu z SLS;

2. razpuste in prepovedo vse teroristične organizacije, posebno pa Orjuna;

3. izmenjajo v sporazumu s SLS vsi soobjektivni šefi pokrajinske uprave v Sloveniji;

4. odobre potrebni krediti za vseučilišče in šole, ki niso predvideni v proračunu, pač pa v zakonu.

Za Bosno in Hercegovino:

1. Na vsa važnejša upravna mesta se nastavijo sposobnejši in objektivnejši uradniki s potrebnimi kvalifikacijami, ki bodo vpoštevali potrebe in razporejenost celokupnega ljudstva, posebno pa se sedanji pokrajinski namestnik (ki je proti večini ljudstva v Bosni in Hercegovini odkrito zavzel neprijateljsko stališče) zamenja z boljšim in nepristranejšim.

2. Razmeščanje uradnikov se vrši po stvarni potrebi, ne pa iz strankarskih razlogov, in izvrši se poprava premeščenj in odpuščenj, ki so se zadnje leto vsled takih razlogov izvedla.

3. Vsem samoupravnim telesom (občinam, trgovski zbornici itd.) se vrne samouprava in v to svrhu takoj razpišejo volitve za vse mestne in organizirane selske občine, v neorganiziranih vaseh pa se potom volitev postavijo vaški načelniki.

4. Gospodarske ustanove v Bosni in Hercegovini sorazmerno enako podpirata tako vlada kakor Narodna banka ter se jim ne dela ovir v njihovem razvoju, kakor se je to godilo doslej.

5. Povrne se odvzeto orožje, na katero so imeli lastniki orožne liste; odstavljeni vaški načelniki se vrnejo na svoja mesta.

6. Vaškemu prebivalstvu v stradalajočih in pasivnih krajih se pomaga s hrano in semenom, ki naj se ne deli po verski ali strankarski pripadnosti, marveč po potrebi in pomanjkanju.

7. Razdelitev občinskih pašnikov se ustavi, odvzeti pašniki se vrnejo občinam, a razdelitev državnega sveta, ki občinam ni potreben, se vrši po stvarni potrebi.

8. Krediti za osnovne šole in vzdrževanje cesta ter za izenačenje doklad muslimanskim duhovnikom z onimi drugih veroizpovedi se sorazmerno zvišajo.

Končno se mora brezpogojno ustaviti započeta parcelacija kakor Hrvatske tako Slovenije ter Bosne in Hercegovine.

Zastopniki HRSS, SLS in JMO bodo v parlamentu s svojim ravnanjem omogočili NRS izvolitev skupšinskega predsednika in sestavo radikalne homogene vlade.

Ravno tako bodo gornji zastopniki omogočili tudi verifikacijo vseh mandatov v verifikacijskem odboru in narodni skupščini.

V svrhu definitivnega sporazuma se pogajanja nadaljujejo.

Po prečitjanju zaključeno in podpisano: Sledijo podpisi vseh gori imenovanih poslancev.

D o p i s i.

Gornja Radgona. (Raznoterosti). B a r a k a o b m o s t u. Svoj čas smo mnogo pisali o tej škandalozni zadevi in pomagalo je, četudi je že malodane smešno izgledalo, da smo se toliko bavili s tem nestvrcem od državne stražarnice ob mostu tik na državni meji. Koliko je pomagalo? Zadevo so v ministerstvu „vzeli v roke“, nakar je prišla neka „komisija“, si stvar ogledala in menda napravila tudi že načrt. Pri tem je ostalo. Sedaj, v tem letnem času še gre, pa pomisliti je treba, da pride skoro deževna jesen in za njo zima. Iz stališča človečnosti se naj zganijo merodajni faktorji, v prvi vrsti seveda državna uprava (politična oblast), katero ta stvar briga, napr. carina in policija, v drugi vrsti pa naj naj občina in okrajni odbor, akoravno ne spada ta zadeva v njuno kompetenco, napravijo primerno predstavko na višja mesta že z ozirom na ugled trga oz. okraja. Od strani krajevnega odbora SLS se je zadeva v obliki interpelacije na ministra gradjevina, poslala g. poslancu našega okraja. O uspehu, kakor o nadaljnjih ukrepih naše akcije bomo poročali. Skrajni čas je, da se ta državna sramota na periferiji naše države spravi z dnevnega reda, ker službo vršeči stražniki — so po naših krščanskih pojmi tudi — ljudje. — Naša trafik a. Kakor za časa slavnega liferanta galice F. J. tako je tudi v naši trafiki zavlada za hip grozna suša. Pravijo, da je veseli družinski dogodek v hiši g. Korošeca nekoliko vplival na to stanje, zato upamo nervozni tobakarji, da bo g. Korošec po prvem veselju, katero mu vsi iz srca želimo, napolnil svojo zalogo v splošno zadovoljnost vseh potrebnih. Potrpeti je treba, pa bo vsega dovolj. Drugih, preostrih tozadevnih napadov ne objavimo, ker niso osnovani in žalijo. — G o j e n c i v i n i č a r k e š o l e v Mariboru so 16. t. m. obiskali Gornjo Radgono. Pod vodstvom svojega učiteljskega zbora gg. ravnatelja Žmavca, višjega vin. nadzornika Matjašiča, vin. nadz. Puklavca i. dr., v prisotnosti okrajnega načelnika g. J. Zemljiča in okr. odbornika g. J. Nemeca so si ogledali vzorne kletarske naprave svetovnoznane vinske kleti Clothar Bouvier, stroj šampanjske tvornice, državno trsnico in drugo. Žal, da je nenaden dež zmotil poučni izlet bodočih ekonomov, ki so s svojim lepim nastopom zapustili v Gornji Radgoni najlepši vtis in s tem dokazali, da so v pravih rokah. Z večernim vlakom so se odpeljali dalje v Ljutomer, da obiščejo Jeruzalem in druge slovite kraje in vrhove. Iz Ljutomera krenejo na Škofijsko veleposestvo („Biskupovo“) v Zagrebu, kjer je oskrbnik štajerski Slovenec. Iz Zagreba se

Roman Bendé:

Čudotvorna pijača.

(Kmečka burka v štirih dejanjih, prirejena po humoreski iz moje mladosti.)

(13. nadaljevanje.)

5. prizor. (Miha-Peter).

(Peter pride, postavi liter vina na mizo).

Miha (vstane, veselo): O moj zlati rešitelj! (Ga objame). Dobro si jo pogodil. Tako sem jo prestrašil, da me je imela za zlodja, ki je prišel po njo, da jo odnese v pekel. Hvala ti, dobri Peter! Tu sem ti prinesel nekaj, tu pa denar (mu da sto dinarjev). Nimam preveč, pa rad dam!

Peter: Zakaj si delaš stroške, ko še ni končano! Poslušaj, Miha — tvoja Urša bo vsak hip tu. Bila je pri meni — čudež čudežev ti pravim — po kapljice za ljubezen! — Pa molči o tem, ker se ti zna vse pokvariti, ako bi ji to predbacival. Nalagal sem jo, včasih je namreč laž potrebna za neumne ljudi, — da si v Lisičji grabi. Šla te je iskat. To sem pa rekel zato, ker sem vedel, da prideš ti od drugega konca.

Miha: V Lisičjo grabo, praviš? Slučajno ima tam bogato teto. No, malo se že zaklepeti in drugo napraviva tu. Boš pomagal, Peter?

Peter: Se razume. Ona te ima zelo rada in je obljubila, da te ne bo več jezila. (Vzame dve kupici in natoči iz litra). Pij, Miha, daleč si

prišel, to je iz onega sode, kjer vedno čepi moj črni maček. Kapljica, da ti rečem.

Miha (trči, pije): Pa na zdravje, moj rešitelj. Vse vragolije so ti v glavi. Ti pa znaš.

Peter: Življenje človeka vse nauči, predvsem pa prave, prekoristne modrosti. (Posluhne). Cuj, zdi se mi, da nekdo prihaja.

Oba (hkrati k oknu, da vidita).

Peter: Ona je. Dobro se drži. Vse ubogaj.

Miha (preplašeno): Ježeš, resnično (obupano): Ona je.

Peter: Ne bodi baba. (Mu ponudi poln kozarec): Cukni ga še enkrat do dna — eks.

Miha: Tretje dejanje žalostno, junak umre. (Žalostno, se prime za glavo, obrnjen od vrat).

6. prizor. (Prejšnja in Urša).

(Ko Urša vstopi, se Miha obrne pol v zadregi, pol v strahu v stran, Peter pozdravi Uršo).

Peter: Bog živi, Uršika. Pa si hitro prišla. Kaj pa imaš tu?

Urša: Nekaj za tebe, ker si tako dober svetovalec. Ali si skuhal kapljice?

Miha (pokašlja, se obrne, Urša vidi njegov plašni obraz): Odkod pa ti?

Urša (plane Mihi okoli vratu in ga poljubi): O ti izgubljena ovca. Kod si pa hodil?

Miha: Po svetu. Zbežati sem ti hotel, ko tako grdo ravnaš z menoj.

Peter: Pustita to, otroka, o tem pozneje. Oba sta prišla k meni neizgovorjena; tu pri starem Petru je vajino svidenje. To me veseli.

Zdaj pa sedita, da se pogovorimo o vsem, kako se je začelo in izpletlo vse to. (Gre po dva kozarca, naliže). Trčimo in pijmo. Čudeži se godijo.

Miha: Tri leta že ne vem, kaj je poljub žene.

Urša: Zato pa bolje veš, kakšen je od —

Peter (seže v besedo): Ne tako. Ne dobiš kapljic, če boš taka. Danes vaju oba naučim kar treba za solidno skupnost v zakonskem življenju. Da pa bomo vse lažje in bolj razumeli, bomo malo pojužinali, kaj-ne? (Vzame meso, klobase in kruh, začne rezati). Sedaj pa se le poslužimo zemeljskih dobrot, pa malo zaliti bo treba. (Vsi jedo in pijejo, vmes enomer govori Peter, najprej pomenljivo obrnjen k Urši): Glej, Uršika, dobrega moža imaš, a ravno njegova dobrota, njegova pupustljivost te je naredila ošabno, tako da te moram jaz kot stari samec opominjati na zapoved svete cerkve: Žena mora biti možu pokorna.

Urša: Saj se cela dolina norčuje iz njega.

Miha: Radi tebe, reglja, regljasta. Saj mi vedno predbacivaš druga dekleta.

Peter: Ne tako. Pamet ob pravem času.

Ob takim razporejenju ne pomagajo nobene kapljice (pogleda na Uršo) in nobena čudotvorna pijača (zažuga Mihi). Odnehati je treba, to je vsa skrivnost. Kdo drug je kriv, kakor žena, ki ne spoštuje svojega lastnega moža? Že prej sem ti to polagal na srce. Spoštuj ga, če hočeš, da ga bodo drugi spoštovali. Mož ženo ravnotako. (Urši): Dal ti je svoje ime in tvoja sveta dolžnost je, varovati čast tega imena. (Konec prih.)

vrnejo domov. Slovenskim starišem, predvsem veleposestnikom ter večjim kmetom, ki imajo šoli odrasle, nadarjene sinove, svetujemo, da pošljejo mesto na drage latinske in druge šole sinove rajši v kmetijske strokovne šole, med katerimi zavzema ravno mariborska vinorejska šola prvenstvo. (Seveda s tem nečemo agitirati proti gimnazijam in realkam). S praktičnim znanjem, pridobljenim v kmetijskih nadaljevalnih šolah bodo postali kmečki sinovi dobri, moderni kmetovalci, ki bodo razumeli ceniti svetovno silo: kmetijstvo. Razpis glede sprejemanja novih gojencev izide v našem listu pravočasno. — Posojilnica v Gornji Radgoni uraduje vsaki dan in ne, kakor nekdanj prej samo v torek in petek, kar je že davno preklicano. Ker so nekateri ljudje navajeni na to, da so prihajali le ta dva dni, se razglasuje, da se vrši uradovanje vsaki dan izveniš nedelje in praznike. Za stranke se uraduje samo dopoldan. Več v inse-ratu. — Ljudska pisarna je dosedaj rešila že dokaj kočljivih zadev in vložila precej prošelj. Somišljeniki, poslužite se ljudske pisarne SLS v vseh carinskih, sodnijskih, vojaških, davčnih in političnih zadevah. Ako ima kdo kako prošnjo na poslanca, naj se oglasi pri nas. Govori se lahko vsaki dan predpoldan, pa tudi zvečer. — Premovanje in obdaro-vanje plemenskih konj. Vsled odredbe konjerejskega odseka 2. kmetijske družbe za Slovenijo z dne 2. julija 1923 št. 60 se vrši v četrtek, dne 26. julija 1923 premovanje in obdaro-vanje plemenskih konj v Gornji Radgoni za celi sodni okraj Gornja Radgona, kakor tudi za Apačko kotlino. Začetek ob 8. uri zjutraj na Spodnjem Grisu ob Muri. Prednost imajo kobile z žrebti, mlade kobile ter dve in enoletna žrebeta. Vpoštev pridejo mrzlo in toplokrvne pasme. Ker se to premovanje in obdaro-vanje konj vrši letos prvič v našem gornjeradgonskem okraju in ker se bodo delile lepe nagrade, se prebivalstvo, oziroma posestniki konj pozivljajo, da se tega premovanja udeleže v najlepšem številu. Okrajni zastop v Gornji Radgoni, dne 11. julija 1923. J. Zemljč s. r., okr. gerent.

Veliki živinski in kramarski sejem se vrši 25. t. m. pri Sv. Urbanu pri Ptuj.

Sv. Križ pri Ljutomeru. Naše Bralno društvo priredi na Anino nedeljo, dne 29. julija veliko javno tombolo v prijetni senci na Štiblerjevem vrtu. Dobitki so lepi in dragoceni ie sicer: polovnjak vina, nova kola, voz drv, vreča moke, nov polovnjak, nov štrjak, razno pohištvo, poljedelsko orodje, posode, perutnina itd. Vseh do-bitkov je nad 400. Cena posameznim srečkam je 5 Din. Srečke se dobijo v trgovinah in pri posameznih članih društva. Sodelovala bode tržka godba iz Ljutomera pod vodstvom g. Zaherla. Po tomboli prosta zabava. Za razna okrepčila bode preskrbljeno. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih inštrumentov za godbo na pihala, zato kličemo vsem sosedom in domačinom: „Na svidenje v obilnem številu.“

Ivanjci. Surovost mladine. Pri posestniku Leopoldu Kreft sta delala v mesecu maju fanta Franc Rožman in Jakob Vrščič, ki sta se po delu sprla in potem stšla, pri čem je Rožman z dolgim kuhinjskim nožem ranil svojega nasprotnika. Oba imata sicer lahke poškodbe in poškodba na Vrščiču ni smrtonosna, vendar je sodišče mnenja, da je nož zadostoval za težko telesno poškodbo, vsled česar je bil Rožman obsojen na 8 mesecev težke ječe. Dajte mladini izobrazbe, dajte ji lepih knjig, vodite jo v dobra društva, da ne poživini popolnoma.

Stročja vas. Naše Bralno društvo priredi povodom proslave svoje prve obletnice, dne 22. julija zanimivo in zelo poučno igro „Krivopri-sežnik“. Za igro je veliko zanimanje. Kritikom iz Ljutomera priporočamo, da ostanejo bolje pri stvāri; tudi Vam stoji za vse slučaje na razpo-lago naš režiser. Gospodje, nikar tako. Kajti v kozji rog ugnati društvo, katerega namen ni go-jiti častihlepnosti gotovih članov, ampak pravo istinito kulturno delo, ni za naše razmere ne le umestno, ampak celo kvarno. Vedite, društvo kot tako bo živel, ker ima življensko moč, ki bo prišla enkrat do veljave. Samo v složnem delu je naša moč in strah naših nasprotnikov. Brez zamere, pa v nedeljo gotovo na svidenje.

Beltinci. Zahrbtini napad na prekmurskega dobrovoljca. Dne 1. julija t. l. se je nahajal nam znani dobrovoljec, veliki organizator in narodni delavec na kulturnem polju g. Pavle Horvat iz Bratonic pri svojem prijatelju pri g. Sraki Štefanu v Bratonic. Naenkrat je pridrvel v sobo Ulen Matija iz Bratonic in je napadel g. Horvata ter mu za dal z nožem tri smrtne rane in sicer dve v glavo, tretjo pa v levo roko. Ranjenca so takoj odpeljali v Beltince k zdravniku dr. Kollaru. Beltinski orožniki so takoj nastopili in so do-gnali, da je bil Horvat popolnoma nedolžen — nasprotno pa, da se je napadalec Ulen Matija še pred napadom izrazil pred gotovimi pričami, da bo že pokazal jugoslovanskim oficirjem ter

jim zlomil glave, da jih ne bodo tako visoko nosili.

Zgodovina „Prostovoljnega gasil-nega društva v Gornji Radgoni“.

(Sestavil in predaval tovariš častni načelnik J. Vengust ob 40 letnici društva dne 3. junija 1923.)

(Konec).

Društvo se je udeležilo okrog 50 požarov med katerimi naj omenim večje in ti so: Prenti-nov mlin v Radgoni, na Moti, v Boračovi, Šra-tovcih, Meleh in v Gornji Radgoni pri Kocbek.

V zadnjem času pa so bili požari na Steinhof, v gozdu pri Črešnjevcih grofa Chorinsky, v Lomanošah, pri tovarišu Menhart Franc v Policah in tovarišu Rožman v Šratovcih.

Prišel je preobrat in trg Gornja Radgona je prišla k Jugoslaviji. Gasilno društvo tedaj nemško, je skoz vojno in druge razmere tako oslabilo, da je štel samo še 17 mož. Treba je bilo misliti na reorganizacijo in pomnoženje društva in tako je tačasni gerent tovariš nadučitelj Karel Mavrič dal poziv na občinstvo, da naj pristopi k gasilnemu društvu.

Poziv je imel lep uspeh; prijavilo se je 39 izvršujočih in 26 podpornih članov.

Vršil se je dne 2. maja 1920 v šoli sv. Petra občni zbor; društvo je prevzelo nova pravila, pristopilo k Jugoslovanski gasilski zvezi v Ljubljani in postalo slovensko. Tovariš nadučitelj Mavrič je prevzel sam vodstvo društva, tehnično izobrazbo pa kot poveljenik tovariš Vengust tačasni poštni kontrolor v Celju.

V znak hvaležnosti za njihovo požrtvovalno delo, je društvo tovarišem Mavriču in Vengustu izkazalo največjo čast, ki jo more izkazati, ter imenovalo tovariša Mavriča dne 23. marca 1921, tovariša Vengusta pa 13. maja 1923. svojini častnim članom.

Društvo je napredovalo, videla so to plodonosno delo tudi sosedna društva, začela so se gibati in reorganizirati in nastala je, se lepo razvijajoča gasilska župa Gornjeradgonska.

Iz mojih podatkov ste videli lastnosti, ki blagoslovljajo in venčajo že v naprej vsako podjetje. Tu danes vidimo uspeh. Društvo je rastlo, se razvijalo in doprinalo dobrote človekoljubja. Da bo tudi naprej tako, učimo se tudi mi iz naše društvene zgodovine ljubezni do bližnjega, ljubezni do domovine in ko se bomo to vse sami naučili in tudi tako javno delovali, potem bomo postali pravi gasilci ne le elementarnega ognja ki uničuje naše zemeljsko imetje, ampak tudi gasilci bratomornega ognja, ki povzroča sovraštvo, bitke in vojne, postali bomo razširjevalci medsebojne ljubezni in miru, za kar nam bode hvaležen narod, nam bode hvaležna naša krasna in mila domovina, in da se to zgodi, v to „Pomozi Bog“.

Ali sem poravnal naročnino?

Tedenske novice

Občna pridobnina. Ljubljansko časopisje je 13. t. m. objavilo notico, v kateri se pozivljajo davkoplačevalci, da vložijo izjave k „občinski“ pridobnini. Da ne nastanejo nesporazumljenja, se opozarja, da ne gre za kako novo občinsko davščino, ampak za občno pridobnino v smislu I. poglavja zakona o osebnih davkih.

Davkoplačevalcem se morajo na zahtevo vračati davčne knjižice. Finančna delegacija v Ljubljani nam sporoča, da so davčni uradi zavezani davkoplačevalcem vračati na željo davčne knjižice proti plačilu 1 Din. Ako bi davčni uradi ne ustrezali zahtevam davkoplačevalcev,

naj se posamezni primeri s konkretnimi podatki naznanijo finančni delegaciji.

Upokojenci, pozor! Upokojenci, katerim so dosedaj izplačevali njih pokojninske prejemke davčni uradi (v Ljubljani finančna deželna blagajna), bodo od 8. avgusta 1923 dalje prejemali svoje prejemke od računovodstva delegacije ministrstva financ preko poštne čekovnega zavoda. Ti upokojenci naj se takoj zgledajo pri pristojnem davčnem uradu, da podajo tam natančni naslov. V bodoče naj pravočasno javijo vsako spremembo naslova računovodstvu delegacije ministrstva financ, kamor naj se tudi obračajo radi eventualnih sprememb glede draginskih doklad in radi drugih reklamacij.

Nove knjige. Tiskarna Panonija je v vrsti svojih publikacij izdala Dr. Grossmanov prevod peruanske drame „Olanta“. Cena 8 Din. Knjiga nudi vsakemu izobražencu izreden umetniški užitek. Kjerkoli jo odpreš, ti diha nasproti romantika peruanskih poljan. — Natančno oceno prinesemo v prihodnji številki. Knjigo toplo priporočamo. Dobiva se v tiskarni Panoniji ali pa pri dr. Grossmanu, odvetniku v Ljutomeru. — Istotam je izšel prvi zvezek zelo ljubko pisanih ljudskih povesti starega pisatelja Josipa Kostanjevca. Posebno izobraževalna društva se opozarjajo na to lepo knjigo! Pripravlja se natisk drugega zvezka.

Nesreča v Dravi. Utopljeni, katerih imena nam vsled mnogih nasprotujočih si poročil niso zadnjič bila znana, so sledeči: Župnika vlč. gg. Miroslav Volčič, starejši, občečisljan in izredno priljubljen duhovnik, — Ivan Baznik od Sv. Trojice v Halozah, mož krepke postave, izboren pevec in dober lovec, ni bil dolgo župnik, potem primicijant, tržaški rojak g. Rudolf Ribič, ki bi pel prvo sv. mašo dne 5. avgusta in mladi bogoslovec — domačin III. letnik Jožef Deržečnik. Trupel še dosedaj niso našli razun enega, o katerem se ne ve, ali je bogoslovec Deržečnik ali primicijant Ribič. — Kaznjiv je brezdvomno brodar, ki bi moral poznati Dravo in svoj brod. Tudi oblast zadene krivda, ker si ni ogledala in si ne ogleduje in ne preskuša brodov v deročih rekah. — Za blagimi ponesrečenci žaluje slovensko ljudstvo lepe dravske doline in tudi drugod, kjer so bili znani.

Vsem prijateljem in somišljenikom. V podporo obmejne tiska in v narodno-obrambne svrhe smo ustanovili Obmejni tiskovni sklad, ki bi naj vsaj deloma pokrival ogromne izdatke, katere imamo pri obrambi naše severne državne meje. Razumeli boste, da naše stališče ni lahko in da smo navezani na pomoč in podporo plemenitih rodoljubov. Obračamo se torej do Vas z uljudno prošnjo, da po možnosti prispevate kako malenkost za ta sklad, ki služi v izključno narodno-obrambne svrhe. Tako se iz tega sklada napr. dvigajo zneski, da se podpomore izdajanju tednika „Murska Straža“, ki dosledno in vstrajno brani interese obmejne prebivalstva. Naloga lista ni lahka in sredstev ni. Naročnino tudi ne kaže vedno poviševati, zato trkamo na dobrosrčnost plemenitih rodoljubov in prosimo, da nam pošljete kak dar v goreoznačeni namen. Izobraževalna društva ob meji prosimo, da prirede kako zabavo v korist Obmejne tiskovne sklada ali pa pri svojih prireditvah nabirajo prostovoljne darove. V zahvalo bodi vsem plemeniti zavest, da branite svojemu ljudstvu, iz katerega ste izšli, najdražje: Vero in narodnost! — Konzorcij „Murske Straže“.

Novi tržaški škof. Papež je imenoval dr. Alojzija Fogar-ja za škofa v Trstu. Novi škof je rodom iz Podgore pri

HRANILNICA IN POSOJILNICA v RADINCIH

r. z. z. n. z.

obrestuje vloge po najvišji obrestni meri || daje raznovrstna posojila in izplačuje dvige brez odpovedi.

račun ček. urada št. 12.168.

Gorici. Bogoslovje je študiral v Gorici in Inomostu. Bil je nekaj časa prefekt v malem semenišču, potem pa profesor na gimnaziji. Njegova mati je bila Slovenka.

Uvodnik naše predzadnje številke
„Vse za puško in nož, za izobrazbo — nič“ — prinašajo „Djakovačke pučke novine“ od 14. tm. pod naslovom „Jačanje militarizma“ seveda v hrv. prevodu.

Slabost? Slabo spanje? Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid. Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako kot kosmetikum za usta, glavo, kožo. Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči kakor francosko žganje. S pakovanjem in poštino 3 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilje: lekarnar Eugen v. Feller, Stubica Donja, Elzatrg št. 326 Hrvatsko.

Kdor se poslužuje kakega oglasa (inserata), naj se sklicuje na to, da je istega čital v „Murski Straži“!

Ženitna ponudba.

Samec, srednjih let, ima 20.000 Din premoženja, želi znanja s starejšo deklico ali vdovo, katera bi imela srednje malo posestvo. Pisma se naj pošljejo na upravništvo na „Mursko Stražo“ v Gornji Radgoni pod „Gospodar“.

Prva sredstva lepote! Katera drže, Kar obečajo!

že 23 let vseh deželah preiskušena, hvaljena in priljubljena so prava Elza-lepoto pospešujoča sredstva lekarnarja Feller.

Elza obrazna pomada zanesljivo varstvo proti solnčnim pegam, solnčni opeklini, lisam, hrapovi koži, ostrani zajedavce, ogrce, nabore in vsakovrstne nečistosti kože. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev. **Elza-lilijno mlečno milo** najmilejše in najfinejše milo lepote Ideal vseh mil. Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega finega duha. 4 velike kose s pakovanjem in poštino 35 din.

Elza-pomada za rast las krepi kožo na glavi, zabranjuje izpadanje, lomljenje in cepčenje lasprhut in prerano osivelost itd. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

En pokus zadostuje, da tudi vi rečete:

„To je ono pravo!“

Iščite v vseh poslovnica samo prave Elza-preparate od lekarnarja Feller.

Na vse gornje cene se računa za sedaj še 5% doplatka.

Naročilna pisma adresirati na: EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA Elzatrg št. 326 Hrvatsko.

Notar Požun

odpotuje in ne bo uradoval od 4. do 26. avgusta 1923.

Nove vinske sode

od 25—700 l, prvovrstna izdeljava, vsako količino takoj po ceni od Din 176 od hl naprej.

Skladiščne sode

od 20—50 hl z vrati in patentno zavoro, za ceno po Din 236.—, od hl naprej — franko tovarna — ponuja

Zagrebačka tvornica batava d. d. Zagreb.

Kolarski mojster sprejme takoj enega

pomočnika

Franc Zelzer, Apače.

Jezus roma.

Priproste pesmi k blagoslov. kapele, križa, k pogrebu itd. Cena za Slovenijo 1 izvod 10 Din, v Ameriko 5 izv. 1 Dolar. Razpošilja v avgustu t. l. organist Rozman, Velika Nedelja.

Zbirajte za Obmejni tiskovni sklad!

Veliko dobro ohranjeno vinsko prešo odda Franc Cobelj, Kapela.

Gozd in njiva

skupaj okoli 28 oralov pri veliki cesti četrt ure od Gornje Radgone se po ceni prodaja. Poizve pri uredništvu „Murske Straže“.

Izgubljeno!

Med vožnjo od Sv. Antona do Gornje Radgone se je izgubil en ženski čevljev. Pošteni najditelj se naproša, da ga izroči proti nagradi v uprav. „Murske Straže“.

Dober šivalni čevljarški

Singer stroj

proda Janko Prelog, čevljarški mojster v Ljutomeru št. 55.

Sedlarske pomočnike

sprejme v trajno delo pri dobri plači, prosti hrani, stanovanju in perilu **Franc Repič, sedl. mojster, Ljubljana.**

Proda se skoraj novo

kolo s pomožnim motorjem

(Motoret.) po ugodni ceni. Vpraša se v upravništvu „Murske Straže“.

Zbirajte za „Obmejni tiskovni sklad“!

Toliko jajc mi znesejo moje kokoši, da je veselje. Najrajši jih prodam

RATNIK-u

v GORNJI RADGONI
SPODNJI GRIS štev. 12

kateri plača po najvišjih dnevnih cenah.

Kupuje tudi vinski kamen po najvišjih dnevnih cenah.

Svoji k svojim!

Zavarujte

svoja poslopja, poljske prideleke, pohistvo, zaloge le pri požarnem oddelku, svoje življenje, otrokom doto, dosmrtno rento le pri življenjskem oddelku

Vzajemne zavarovalnice

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

ki je prvi in edini slovenske zavarovalni zavod.

Prospekt brezplačno in poštine prosto.

Posojilnica v Gornji Radgoni

r. zadr.
z n. z.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra vsakega leta h kapitalu; sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov; daje posojila na vknjižbo, na poroštvo, menice, tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive pod najugodnejšimi pogoji in najnižji obrestni meri; dela prošnje za vknjižbo posojil brezplačno; Rentni in invalidski davek plačuje posojilnica sama ter ga ne odteguje vlagateljem; posreduje pri izmenjavi tujih valut (tujega denarja), vnovčuje čke ter izvršuje vsakovrstna posojila; daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši, glavna cesta štev. 40 ob kolodvoru.

Račun poštnege čekovnega urada v Ljubljani štev. 10.593. — Telefon štev. 3.